

АКТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

УДК 330.34:338.1

В. В. БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ,
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри політичної економії,
Національна металургійна академія України*

О. О. ЗАВГОРОДНЯ,
*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри політичної економії,
Національна металургійна академія України*

А. О. ДОЛБУСІН,
*магістрант,
Національна металургійна академія України*

ІННОВАЦІЙНО-НОВА ЕКОНОМІКА НА ГЛОБАЛЬНОМУ МАРШІ: БОЛІСНИЙ ВИХІД З ПОЛОНУ КЕЙНСІАНСЬКИХ ІЛЮЗІЙ

У статті розглядаються проблеми поступу інноваційно-нової економіки на національному та глобальному рівні. Проаналізовано особливості триумфального маршу

інноваційно-нової економіки на зламі тисячоліть. Визначено детермінанти прискорення виходу інноваційно-нової економіки на домінуючі позиції та поступового загальмування розвитку провідних галузей традиційної економіки. Розкрито на базі широкого застосування методів економіко-математичного моделювання формальні критерії переходу інноваційно-нової економіки до нового етапу своєї еволюції. Показано певну обмеженість потенціалу застосування інструментарію кейнсіанської теорії споживання для аналізу явищ, що відбуваються у національних та глобальній економіках в умовах виходу на чільні позиції інноваційно-нової економіки сучасного типу.

Ключові слова: інноваційно-нова економіка, схильність до споживання, капіталоозброєність, інвестиції, мультиплікативне зростання.

Постановка проблеми. Ідеї Дж. М. Кейнса та його послідовників не тільки відіграли вагомий роль у розвитку сучасної економічної науки, надихнули чисельні когорти вчених у всьому світі до невпинної праці та нових подвигів в ім'я науки, але й стали фундаментальними засадами онтологічних зрушень у світовій економіці, кардинально перекроїли економічні ландшафти багатьох країн. Кейнсіанські рецепти економічних реформ зайняли почесне місце у таксономічному ряду соціально-економічних трансформацій, стали асоціюватись у широких колах науковців та громадськості з рухом до соціальної справедливості, сприянням пом'якшенню дисбалансів у розподілі доходів, розбудовою нового світу, що був би більш прихильним до реалізації прагнень пересічного економічного суб'єкта, що звичайно не має особливої жаги до інновацій та підприємництва та діє у власних усталених координатах стереотипної поведінки. Зрозуміло, що такі трактування є надто спрощеними та однобічними, вони не відображають справжній зміст кейнсіанства, але сама такі звужені та перекривлені форми набули втілення у економічному бутті як провідних країн світу, так і (тільки у ще більш спотвореному вигляді) країн, що долають важкий шлях транзитивних перетворень. Втім, слід зазначити, що як рафіноване кейнсіанство, так і його різноманітні звужені та перекривлені форми у своїх практичних реалізаціях, спричинивши якісні зміни у національних економіках, що були їх реципієнтами, не могли імплементуватись без врахування внутрішньо притаманного будь-якому інструментарію обмеженості потенціалу застосування, невблаганного вичерпання позитивного ефекту від його задіяння. Зрозуміло, що не стали виключенням із загального правила й кейнсіанські рецепти економічних реформ. Пошук реперної точки, часу поступового сходження кейнсіанства з олімпу економічної теорії та практики, зсуву ареалу його широкої імплементації на периферію глобальної економіки став предметом досліджень багатьох вчених. Проте остаточної відповіді на це питання у сучасній економічній науці ще не отримано. Особливо рельєфно невирішеність цього

питання проступає за врахування здобутків наукової спільноти у вивченні процесів становлення й розвитку інноваційно-нової економіки, початок тріумфальної ходи якої якраз і припадає на часи занурення кейнсіанства у тривалу кризу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У вітчизняній економічній літературі актуальні питання взаємопереплетіння процесів занепаду кейнсіанства та переходу інноваційно-нової економіки до нового етапу свого розвитку на даний момент залишаються, на жаль, ще недостатньо розробленими. Проте за цим напрямком вже протягом тривалого часу працюють численні дослідники Західної Європи та Північної Америки, концентруючи свою увагу на проблемах становлення та розвитку інноваційно-нової економіки у часи енергетичної кризи, що охопила провідні країни світу у 70-х рр. ХХ ст., та у період посткризового відновлення глобальної та національної економік. Особливо значний та вагомий внесок у розробку цієї проблематики належить таким відомим науковцям, як Р. Блумберг, А. Грінспен, Е. Гундлах, Р. Кінг, Дж. Кларк, Р. Левін, Н. Манків, Ф. Модільяні, Т. Сван, Р. Солоу, І. Фішер, М. Фрідман та багатьом іншим [1-8]. Проте, незважаючи на багаторічні наукові пошуки на цій ниві цілої низки видатних дослідників, окремі питання становлення, функціонування та розвитку інноваційно-нової економіки все ще залишаються недостатньо висвітленими у економічній теорії. Зокрема, це стосується проблематики визначення причин та основних факторів, що детермінували перехід інноваційно-нової економіки до сучасного етапу її еволюції, мінімізувавши ефективність прикладного застосування інструментарію кейнсіанства для протидії економічним викликам сьогодення.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті виступає комплексне дослідження процесів розвитку інноваційно-нової економіки наприкінці ХХ ст., пошук причин, що визначили її перехід до нового етапу своєї еволюції, місце кейнсіанських рецептів стимулювання сукупного попиту у прискоренні чи загальмуванні її поступу.

Виклад основного матеріалу. У другій половині ХХ ст. швидке зростання обсягу нових, неоекономічних благ, з одного боку, каналізувало надлишок доходів акторів-споживачів на задоволення консумаційно-інтерналізованих потреб в неіснуючих доти благах. З іншого боку, процедура інтерналізації неявних, зовнішніх щодо наявних консумаційних наборів, відчуттів споживачів стосовно бажаних напрямків розширення споживання, знайшло втілення в оявленні конкретних благ, викликаючи тим самим зростання попиту на інші, комплементарні до них блага. Стрімке зростання обсягу випуску в галузях інноваційно-нової економіки постулювало прискорене узвичаєння благ та набуття ними статусу традиційних. Більш того, збільшення

виробництва інноваційно-нових благ в умовах скорочення обсягів випуску в традиційних галузях підтверджує тезу щодо прискореної трансформації нового в старе та вимагає більш обережного сприйняття умовного поділу галузей промисловості на нові та старі за ризомного проникнення елементів інноваційно-нової до ареалу традиційної. До того ж значна частина новоекономічних благ виступили в ролі субститутів традиційних благ, а стрімке зростання випуску перших не забезпечило за багатьма позиціями їм домінантного в споживанні стану.

На макроекономічному рівні такі зміни призведуть до утвердження константного характеру середньої схильності споживання у довгостроковому періоді та її зворотної залежності від доходу в короткостроковому, тобто:

$$\begin{aligned} APC_L &= const; \\ \frac{dAPC_S}{dY_S} &< 0. \end{aligned} \quad (1)$$

де APC_L – середня схильність до споживання в довгостроковому періоді, APC_S – середня схильність до споживання в короткостроковому періоді, dY_S – зміни обсягу доходу в короткостроковому періоді.

Фіксація саме такої динаміки показників APC_S та APC_L в сучасних умовах знайшла переконливе теоретичне пояснення в працях цілої плеяди відомих економістів, зокрема Р. Блумберга, І. Фішера, Ф. Модільяні, М. Фрідмана [1, с.579-605]. Висновком з (1) буде:

$$\left[\frac{dC}{C} \right]_S < \left[\frac{dY}{Y} \right]_S. \quad (2)$$

Одночасно стабільне економічне зростання відповідно до моделі Домара-Харрода [9, с.518-522] вимагає виконання рівняння: $\frac{dY}{Y} = \frac{dI}{I}$, а в рівноважній економіці мають дотримуватись умови:

$$Y = C + S, \quad (3)$$

$$dY = dC + dS, \quad (4)$$

$$I = Y - APC(I - Y). \quad (5)$$

Слід зазначити, що з цією тезою фактично погоджуються й розробники широко відомих неокласичних моделей макроекономічної динаміки [9, с.524-528]. Так, Р. Солоу та Т. Сван, визначаючи обсяг випуску як функцію від капіталоозброєності:

$$y = \frac{Y}{N} = \psi^\alpha, \quad (6)$$

де y - обсяг випуск на одиницю праці,

N - обсяг праці,

ψ - рівень капіталоозброєності,

$\alpha = \frac{dY}{Y} / \frac{dK}{K}$ - еластичність випуску за капіталом,

в дефініційній формі підтверджують існування прямої залежності між темпом приросту інвестицій та темпом приросту обсягу випуску: $\frac{dy}{y} = \frac{d\psi^\alpha}{\psi^\alpha}$.

При цьому ефекти лагів нейтралізуються за врахування тривалої малодисперсної статичності відносних показників, тобто: $\frac{dY}{Y_{t+1}} \approx \frac{dY}{Y_t} \approx \frac{dY}{Y_{t-1}}$.

Отже постулюється виконання рівняння:

$$\left[\frac{dY}{Y} \right]_S = \left[\frac{dI}{I} \right]_S = \left[\frac{dC}{C} \right]_S. \quad (7)$$

Втім вірність (7) суперечить умові (2). Тож стабільне економічне зростання за (2) представляється не можливим. Загальмована позитивна динаміка обсягів споживання постулює відповідно до (4), (5) відносне прискорення збільшення обсягу інвестицій:

$$\left[\frac{dY}{Y} \right]_S < \left[\frac{dI}{I} \right]_S. \quad (8)$$

Це, в свою чергу, за умови невідчутного демографічного тиску, матиме наслідком зростання рівня капіталоозброєності, що згідно з (6) забезпечить подальшу позитивну динаміку обсягу випуску. Відбуття змін за таким сценарієм можна розцінювати позитивно, якщо не враховувати їх довготривалі наслідки.

Наростання розриву між абсолютними величинами обсягу випуску та обсягу споживчих видатків детермінують посилення макроекономічної нерівноваги. Дійсно, припущення (5) є чинним лише за умови, що усі заощадження будуть спрямовуватись на реалізацію національних інвестиційних проектів. У 50-60-х рр. ХХ ст., «з макроекономічної точки зору майбутнє малювалось у рожевому світлі» і виробники прагнули «збільшення інвестицій, вони не бажали втратити нові ринки збуту і були занепокоєнні не стільки надлишковим, скільки недостатнім інвестуванням» [10, с.153]. Проте наростання диспропорцій між Y та C ставить під сумнів таку можливість перманентної інвестиційної експансії. З часом генерований у межах цих проектів обсяг пропозиції зустрінеться з браком відповідного попиту. Згідно до (8) можна зафіксувати негативну динаміку граничної продуктивності капіталу.

Оскільки $\left[\frac{dY}{dI} \right]_S < \left[\frac{Y}{I} \right]_S$, то в агрегованому вигляді маємо: $MPK_t < APK_{t-1}$, а отже, $MPK_t < MPK_{t-1}$. Низхідний характер кривої МРК дозволяє дійти висновку щодо зменшення привабливості інвестиційних проектів в довгостроковій перспективі, а значить (5) втрачає свою чинність, набуваючи вигляду $I < Y - APC(I - Y)$, тобто:

$$I_t < S_t, \quad (9)$$

де S_t – обсяг заощаджень у період t .

Наслідком цього стане нетотожність величин сукупної пропозиції та сукупного попиту: $Y_d < Y_s$, що буде відбуватись в умовах більш стрімкого загальмування темпів зростання споживчих видатків порівняно із сповільненням темпів економічного зростання, оскільки виконується

$$\text{нерівність: } \left[\frac{C}{Y} - \frac{dC}{dY} \right] / \frac{C}{Y} - \left[\frac{Y}{I} - \frac{dY}{dI} \right] / \frac{Y}{I} = \frac{dCY}{dYC} + \frac{dYI}{dIY} > 0.$$

Така ситуація призведе до перегляду виробниками своїх планів та відповідного скорочення обсягів випуску. Запорукою недопущення реалізації стагнаційного сценарію стає компенсаторне зростання обсягу споживання, забезпечення якого в умовах ринкової економіки вимагає збільшення привабливості для споживачів консумаційних наборів, їх згода на кількісне та якісне розширення наповнення таких наборів. Дійсно, зменшення короткострокового показника АРС, відповідно до $APC_t \geq APC_{t+1}$ з одночасною фіксацією його довгострокової величини у відповідності до (1), є свідченням розвитку ситуації саме за даним сценарієм. Втім економічне зростання в умовах другорядності інноваційно-нової економіки, її допоміжної та

маргіналізованої роль у задоволенні потреб споживачів, застосування її лише в якості стабілізатора синхронної динаміки обсягів випуску та споживання, матиме, в першу чергу, екстенсивний характер.

Нарощення обсягів випуску відбуватиметься за рахунок залучення все нових і нових ресурсів, обмеженість яких визначатиме як зростання їх цін та цін виготовлених на їх основі благ, так і провокуватиме розбалансування характерної для інноваційно-нової економіки індустріального типу залежності

$$\left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_j}{P_j} > 0 \right]_t = \left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_{j+1}}{P_{j+1}} > 0 \right]_{t+1},$$

оскільки $\left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_j}{P_j} > 0 \right]_t < \left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_j}{P_j} > 0 \right]_{t+1}$

перетворюватиметься на свій антипод –

$$\left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_j}{P_j} > 0 \right]_t > \left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_j}{P_j} > 0 \right]_{t+1}.$$

Як результат – набуття (1) фіктивного характеру ставить під сумнів забезпечення константності APC_L , досягнення якого вимагає застосування більш сильних аргументів на користь можливості компенсаторного зростання обсягу споживання. Більш того, припущення щодо $APC_L = \text{const}$ ґрунтується на твердженні стосовно існування у споживача візіонерських здатностей визначити свої майбутні потоки доходів та видатків та збалансувати їх у довгостроковій перспективі. Проте, «вважаючи, що індивід має повний план своїх видатків, що охоплює значний період часу і завершений в усіх деталях, ми цілком абсурдним чином фальсифікуємо його реальну поведінку» [11, с.354].

Тож в умовах ринкової економіки із відносно стабільною часткою інноваційно-нової економіки в якості альтернативи ми можемо зазначити наступні потенційні напрямки реалізації компенсаторного зростання індивідуальних споживчих витрат, що приведе до зростання споживчих видатків та опосередковано до довгострокової позитивної економічної динаміки на макрорівні:

а) Збільшення доходів та ще більш швидке зростання національних заощаджень матиме наслідком, з одного боку, виконання (9), а з іншого, надлишок обсягу заощаджень над обсягом інвестицій сприятиме зменшенню реальної ставки відсотку. Тож можливості споживача застосовувати для придбання товарів не лише поточний доход та наявні заощадження, але й запозичені ресурси зростають. Споживач порівнює відносні дисконтовані ціни

товарів у різні періоди, приймаючи рішення щодо конкретного наповнення поточного та майбутніх консумаційних наборів. Зниження ставки відсотку матиме наслідком збільшення дисконтованих цін майбутніх купівель порівняно з поточними, а також більш відтермінованих у порівнянні з більш хронологічно наближеними. Подібний зсув у рівнях дисконтованих цін, за твердженням Д. Гікса, буде стимулювати наближати в часовому розрізі витрати, що веде до обов'язкового зростання поточних споживчих витрат [11, с.358]. Тож відносна ціна блага, придбаного в кредит у поточний період часу, стає меншою порівняно із минулим періодом, коли ставка відсотку була вищою, а отже, якщо має місце $r_{t+1} < r_t$, то зважена гранична корисність такого блага зростає:

$$\left[\frac{MUx_j}{(1+r_t)P_j} \right]_t < \left[\frac{MUx_j}{(1+r_{t+1})P_j} \right]_{t+1}, \quad (10)$$

де r_t - реальна ставка відсотку в період t ,

r_{t+1} - реальна ставка відсотку в період $t+1$.

Як наслідок – зростання обсягів споживання кожного окремого актора-консуматора

сприяє

$$\left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_j}{P_j} > 0 \right]_t < \left[\frac{MUx_1}{P_1} = \frac{MUx_2}{P_2} = \dots = \frac{MUx_j}{P_j} > 0 \right]_{t+1} \quad \text{та}$$

відновленню

результує в збільшення сукупних споживчих видатків та компенсаторне вирівнювання показника АРС: $APC_t - APC_{t+1} \rightarrow 0$.

б) Розвиток фінансової системи взагалі та банківської зокрема, поява численних кредитних установ, полегшення умов отримання споживачем позикових засобів, оперативність їх надання тощо обумовлюють зменшення трансакційних витрат на отримання кредиту. Розгортання саме подібних процесів стає однією з наріжних рис розвитку економік провідних країн протягом ХХ ст. Так, наприклад, кількість банків в США з середини ХІХ ст. до середини ХХ ст. зросла з 300 до 14000 (із значним скороченням у 1930-х рр.), за наступні 30 років ще на 715, зменшення ж за останні 30 років їх кількості вдвічі супроводжувалось збільшенням кількості філіалів до 70 тис. [12] Рух за аналогічним сценарієм відбувався наприкінці ХХ ст. – початку ХХІ ст. і в Україні. Так на початку 90-х рр. в Україні було зареєстровано близько 60 банків, на початок 2000-х рр. – вже 195 банків, і дещо менше 200 – на початок 2010-х рр. (кількість реально діючих банків є не настільки значною). Стрімко зросла й мережа банкоматів – до майже 30 тис. та POS-терміналів – до 48 тис. одиниць у першій половині 2011 р. Як наслідок, обсяг наданих кредитів за

останні 10 років збільшився майже в 40 разів. Схожа динаміка була характерною і для небанківських кредитних установ.

Численні теоретичні та емпіричні дослідження доводять існування прямого зв'язку між ступенем розвитку фінансової системи та темпами економічного зростання [13]. При цьому роботи Р. Кінга та Р. Левіна, проведені на репрезентативній базі даних із 77 країн, показали, що прогресивні зміни в фінансовій системі, фактичне полегшення доступу позичальників до кредитів призводять до значно кращих наслідків стосовно зростання реального ВВП на душу населення, аніж зростання продуктивності. В умовах фактичного надлишку інвестиційних ресурсів, що постулює (9), відносна слабкість другої кореляції (майже на 30%) є цілком зрозумілою. Зростання доступності кредитів через зменшення трансакційних витрат на їх отримання призведе до позитивної динаміки зваженої граничної корисності блага, придбаного за позичені кошти, тобто:

$$\left[\frac{MUx_j}{(1+r)P_j + TrC_t} \right]_t < \left[\frac{MUx_j}{(1+r_t)P_j + TrC_{t+1}} \right]_{t+1}, \quad (11)$$

де TrC_t - трансакційні витрати на отримання кредиту в період t ,

TrC_{t+1} - трансакційні витрати на отримання кредиту в період $t+1$.

Результатом стає відновлення попереднього стану, внаслідок збільшення консумаційних витрат окремого економічного суб'єкта та збільшення на макрорівні сукупних споживчих видатків, що призведе до певної компенсації негативної динаміки середньої схильності до споживання за вектором: $APC_t - APC_{t+1} \rightarrow 0$.

в) Очікування економічних суб'єктів щодо збільшення реальних доходів у майбутньому періоді. Втім, слід зазначити, що відомий висновок Х. Лайбенштайна стосовно існування прямого зв'язку між зростанням середньодушового доходу та мультиплікативним збільшенням обсягу споживання, потребує певної корекції, оскільки не будь-яке очікуване зростання доходів призведе до бажаних у даному контексті змін у споживанні. Дійсно, зростаюча економічна система постулює позитивний характер першої похідної від доходу $dY > 0$, проте зростання на рівні $\frac{dY}{Y_{t-1}} = \frac{dY}{Y_t} = \frac{dY}{Y_{t+1}}$ матиме

наслідком зміни обсягів споживання $\frac{dC}{C_{t-1}} = \frac{dC}{C_t} = \frac{dC}{C_{t+1}}$, що в умовах виконання

(3) призведе до подальшого зменшення середньої схильності до споживання.

Тільки зростання доходу, що забезпечить чинність нерівності $Y'' > 0$ може сприяти виправленню ситуації в короткостроковому періоді. Проте це погіршить динаміку АРС в довгостроковій перспективі, оскільки прискорене зростання базового доходу зменшуватиме співвідношення споживання/дохід. Тож лише поступове загальмування зростання доходу через виконання $Y'' < 0$ може сприяти відновленню константного показника АРС. Втім застосування такого способу збереження фіксованої середньої схильності до споживання представляється абсурдним, оскільки потреба у її високому рівні викликана саме необхідністю запобігання сходження національної економіки на стагнаційну траєкторію руху. Сприяння ж досягненню від'ємних значень другої похідної від доходу забезпечує безпосередню реалізацію такого негативного сценарію.

г) Очікування щодо зростання рівня цін у майбутньому періоді матимуть позитивний вплив на динаміку поточного рівня індивідуальних споживчих витрат. Зважена гранична корисність поточного блага представлятиметься споживачу більшою, аніж зважена гранична корисність його аналога в майбутньому періоді з урахуванням відповідного дисконту, тобто в період t матиме місце нерівність:

$$\left[\frac{MUx_j}{P_j} \right]_t > \left[(1+r) \frac{MUx_j}{P_j} \right]_{t+1}, \quad (12)$$

де $\frac{1}{1+r}$ - норма дисконту.

Оціночні переваги поточного споживання над майбутнім (у формі зростання споживчих витрат, але не обов'язково синхронного безпосереднього споживання придбаних благ) на макроекономічному рівні отримують втілення у зростанні споживчих видатків i , як наслідок, у відновлювальній динаміці показника АРС.

д) Зростаюча позитивна демографічна динаміка в закритій економіці має сприяти змінам середньої схильності до споживання за висхідною траєкторією. Зрозуміло, що фактична потужність цього фактору буде визначатись особливостями трансформації існуючої демографічної піраміди. Досягнення подібної динаміки в результаті зростання кількості народжених, з огляду на появу в останніх високоінтенсивних потреб у традиційних благах із довготривалим інерційним ефектом, призведе до більш суттєвих змін у обсязі споживчих видатків, аніж зменшення смертності в старших вікових групах. Але навіть таке твердження доречно поставити під сумнів, за врахування рівня

доходів та накопиченого багатства в конкретних національних умовах, що, безперечно, вплине й на обсяг та структуру споживання. Проте, в будь-якому випадку, подібна демографічна динаміка означатиме зростання споживчих видатків, збільшення співвідношення кількості споживачів відносно кількості осіб, що безпосередньо забезпечують генерування вартості. Втім забезпечити висхідний демографічний тренд стає все більш проблематичним, тож викликає скепсис і можливість відновлення APC .

Слід зауважити, що кумулятивний вплив зазначених факторів може сприяти недопущенню розгортання стагнаційного сценарію протягом досить тривалого періоду часу. Особливо успішним такий тиск буде за умови посилення його дієвості відповідними заходами з боку держави в межах реалізації грошово-кредитної, фіскальної, соціальної тощо політики.

Проте, незважаючи на сполучення зазначених факторів, показник середньої схильності до споживання в провідній, з точки зору розповсюдження інноваційно-нової економіки, країні протягом 1946-1985 рр. демонстрував досить сталу тенденцію до зменшення (табл. 1), постулюючи поступову вичерпаність потенціалу подальшого зниження APC з досягненням фінального стану $APC = MPC$, оскільки перехід до випадку $APC < MPC$, був не можливим за врахування чинності умови:

$$C = a + MPC * Y, \quad (13)$$

де $a \geq 0$ – обсяг автономного споживання,
 MPC – гранична схильність до споживання.

Дійсно, відповідно до кейнсіанської функції споживання (13) повинно виконуватись рівняння: $\frac{C}{Y} = \frac{a}{Y} + MPC$, а отже, має місце співвідношення:

$$APC = \frac{a}{Y} + MPC. \quad (14)$$

Наслідком цього є чинність нежорсткої кейнсіанської нерівності:

$$APC \geq MPC. \quad (15)$$

Динаміка довгострокових показників середньої та граничної схильності до споживання в США у 1946-2015 рр.

Період	Середня схильність до споживання (APC_L)	Гранична схильність до споживання (MPC_L)
1946-1950	0,902	-
1951-1956	0,879	0,776
1955-1960	0,874	0,848
1961-1965	0,867	0,836
1966-1970	0,862	0,840
1971-1975	0,848	0,787
1976-1980	0,873	1,046
1981-1985	0,866	0,816
1986-1990	0,887	0,994
1991-1995	0,892	0,933
1996-2000	0,909	0,998
2001-2005	0,919	0,972
2006-2010	0,917	0,921
2011-2015	0,918	0,920

Складено за: [14]

Стале недотримання кейнсіанської умови (15), що мало місце, починаючи з другої половини 80-х рр. XX ст., з одного боку, стає завершальним акордом у тривалому домінуванні кейнсіанства, а, з іншого, є наочним свідченням завершення 2-ого етапу еволюції інноваційно-нової економіки та переходу до 3-ого – становлення сучасної інноваційно-нової економіки.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Радикальні зміни у економічному ландшафті світової та багатьох національних економі у останній чверті XX ст. розвіяли морок безпомилковості кейнсіанства, його універсальності та здатності до розв'язання майже будь-якої макроекономічної проблеми сьогодення. Епоха становлення інноваційно-нової економіки сучасного типу поставила край таким ілюзіям, визначивши на десятиліття повернення неокласичної думки на належне їй за правом чільне місце у неофіційному табелі рангів напрямів фундаментальної економічної науки. Проте подальший тріумфальний розвиток інноваційно-нової економіки ставить її перед неокласикою непересічні за складністю питання, дати гідні відповіді на які є, з одного боку, її заслуженою прерогативою, а, з іншого, важким викликом.

Список використаної літератури

1. Мэнкью Н.Г. Макроэкономика / Н.Г. Мэнкью. – М.: Изд-во МГУ, 1994. - 736 с.
2. Фридман М. Капитализм и свобода / М. Фридман. – М.: Новое издательство, 2006. - 240 с.
3. Фридман М. Могучая рука рынка / М. Фридман / М. Фридман и Ф. Хайек о свободе. – М., Челябинск: Социум, Три квадрата, 2003. - С. 27-72.
4. Фримен К. Як час спливає: Від епохи промислових революцій до інформаційної революції / К. Фримен, Ф. Лука – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. - 510 с.
5. Clark G. The Macroeconomic Aggregates for England, 1209-2008 [Електронний ресурс] /G. Clark – Режим доступу: <http://econ.ucdavis.edu/faculty/gclark/papers/Macroagg2009.pdf>. – 19.10.16. – Загол. з екрана.
6. Gundlach E. Makroökonomisches Produktivitätswachstum in der Neuen Ökonomie: Empirischer Anspruch und methodische Unzulänglichkeit [Електронний ресурс] / E. Gundlach. – Режим доступу: http://econstor.eu/dspace/bitstream/10419/3698/1/Gu_Neue_Oekonomie.pdf. – 19.10.16. – Загол. з екрана.
7. Летуча А.А. Стратегія виходу підприємств металургійного комплексу України з еколого-економічної кризи / А.А. Летуча, І.Д. Ткаченко, О.В. Летуча, Н.І. Ткаченко // Проблеми економіки та політичної економії. – 2016 - № 1. – С. 77-84.
8. Рябцева Н.В. Теоретичні засади руху суб'єктивної складової суспільного відтворення / Н.В. Рябцева, О.О. Алсуф'єва // Проблеми економіки та політичної економії. – 2016 - № 1. – С. 29-42.
9. Тарасевич Л.С. Макроэкономика: Учебник / Л.С. Тарасевич, П.И. Гребенников, А.И. Леусский. – М.: Высшее образование, 2006. – 654 с.
10. Ван дер Вее Г. История мировой экономики. 1945- 1990 / Г. Ван дер Вее. - М.: Наука, 1994. – 413 с.
11. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал / Дж. Р. Хикс. – М.: Изд. группа «Прогресс», 1993. - 488 с.
12. Federal Reserve System [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://federalreserve.gov>. – 13.11.16. – Загол. з екрана.
13. Lucas R. On the Mechanics of Economic Development / R. Lucas // Journal of Monetary Economics. – 1988. – V.22. – P.3-42.
14. U.S. Department of Commerce: Bureau of Economic Analysis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bea.gov>. – 14.11.16. – Загол. з екрана.

References

1. Mankiw, N.G. (1994), *Makroekonomika* [Macroeconomics], MGU, Moscow, Russia, 736 p.
2. Friedman, M. (2006), *Kapitalizm i svoboda* [Capitalism and Freedom]. – Novoe isdatelstvo, Moscow, Russia, 240 p.
3. Friedman, M. (2003), *Moguchaja ruka rynka* [Strong arm of market]. – Socium, Moscow, Russia. - P. 27-72.
4. Friemen, K., Luka, F. (2008), *Jak chas splyvae: vid epohi promyslovyh revolyuzii do informazionoi revoljuzii*, Kyevo-Mogila academia, Kiev, Ukraine, 510 p.
5. Clark, G. *The Macroeconomic Aggregates for England, 1209-2008* / Available from: <http://www.econ.ucdavis.edu/faculty/gclark/papers/Macroagg2009.pdf>. – Accessed: 19.10.16.
6. Gundlach, E. *Makroökonomisches Produktivitätswachstum in der Neuen Ökonomie: Empirischer Anspruch und methodische Unzulänglichkeit* / Available from: http://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/3698/1/Gu_Neue_Oekonomie.pdf. – Accessed: 19.10.16.
7. Letucha, A., Tkachenko, I., Letucha, O., Tkachenko, N. (2016), "Exit-strategy metallurgical enterprises of Ukraine economic-ecological crisis", *Problemy ekonomiky ta ekonomichnoi teorii*, vol. 1, pp. 77-84.
8. Riabtseva, N., Alsufieva, O. (2016), "Theoretical foundations of movement of subjective component of social reproduction", *Problemy ekonomiky ta ekonomichnoi teorii*, vol. 1, pp. 29-42.
9. Tarasevich, L.S., Grebennikov, P.I., Leusskii, A.I. (2006), *Makroekonomika* [Macroeconomics], Vysshee obrazovanie, Moscow, Russia, – 654 p.
10. Van der Vee, G. (1994), *Istorija mirovoi ekonomiki. 1945-1990*. [History of world economy. 1945-1990], Nauka, Moscow, Russia, 413 p.
11. Hicks, G.R. (1993), *Stoimost i kapital* [Value and capital], Progress, Moscow, Russia, 488 p.
12. Federal Reserve System. Available from: <http://www.federalreserve.gov>. – Accessed: 13.11.16.
13. Lucas, R. (1988), "On the Mechanics of Economic Development", *Journal of Monetary Economics*, vol. 22, pp. 3-42.
14. U.S. Department of Commerce: Bureau of Economic Analysis. Available from: <http://www.bea.gov>. – Accessed: 14.11.16.

Белоцерковець В.В., д.э.н., профессор; Завгородняя О.О., д.э.н., профессор; Долбусин А.А., магистрант, Национальная металлургическая академия Украины

Инновационно-новая экономика на глобальном марше: болезненный выход из плена кейнсианских иллюзий

В статье рассматриваются проблемы развития инновационно-новой экономики на национальном и глобальном уровнях. Проанализированы особенности триумфального марша инновационно-новой экономики в последнюю четверть XX века. Определены детерминанты ускорения выхода инновационно-новой экономики на доминирующие позиции и постепенного торможения развития ведущих отраслей традиционной экономики. Раскрыты на базе широкого использования методов экономико-математического моделирования формальные критерии перехода инновационно-новой экономики к современному этапу своей эволюции. Показано некоторую ограниченность потенциала использования инструментария кейнсианской теории потребления для анализа явлений, происходящих в национальных и глобальной экономиках в условиях выхода на ведущие позиции инновационно-новой экономики современного типа.

Ключевые слова: инновационно-новая экономика, склонность к потреблению, капиталовооруженность, инвестиции, мультипликативный рост.

Bilotserkivets V., Doctor of Economic Science, Professor; Zavorodnia O., Doctor of Economic Science, Professor, Dolbusin A., master-student, National Metallurgical Academy of Ukraine

Innovation and new economy on the global march: painful exit from captivity Keynesian illusions

The article deals with the problems of innovation and the new economy at the national and global levels. The features of the triumphal march of innovation and the new economy in the last quarter of the twentieth century. Identified determinants of innovation and accelerate the release of the new economy in the dominant position and a gradual deceleration of the leading sectors of the traditional economy. Disclosed on the basis of the widespread use of economic-mathematical modeling formal criteria of innovation and the transition to the new economy, the current stage of its evolution. Shown some potential limitations of using tools of Keynesian theory of consumption to analyze the phenomena occurring in the national and global economies in the conditions of release in a leading position of innovation and the new economy of the modern type.

Key words: innovation and the new economy, the propensity to consume, the capital-labor ratio, investments, multiplicative extension.